

ФІЛІПП ТІТО
АННА САРВІРА

**ДІВЧИНКА
З ГОСТРИМ
ОКОМ**

**ДІВЧИНКА
З ГОСТРИМ
ОКОМ**

— **Обережно, ти його зараз розчавиш!** — кричить Аліна.
Томек різко зупиняється й підіймає очі від екрана телефону.

— **Га? Що таке?**

— **Ти мало не розчавив того бідного равлика! Дивись під ноги!**

На щастя, Аліна вчасно помітила бідолашну тваринку, інакше та перетворилася б на кашку.

Ось чому її називають «**Аліна – гостре око**». Її очі не лише великі й блакитні, а й помічають усе довкола.

Вона бачить те, на що інші люди зазвичай не звертають уваги.

Аліні 10 років. Вона мешкає в невеличкому містечку в Європейському Союзі.

Цього ранку вона прямує до школи зі своїм старшим братом Томеком.

Той іде, втупившись у телефон, і Аліна постійно намагається його відволікти.

— **Ого, я щойно знайшла чотирилисту конюшину.**

— **Поглянь, ця хмаринка схожа на слона!**

— **Бачив того пса? Він так схожий на свого господаря!**

Томек невдоволено бубонить: «**Сестричко, ти ж завжди все помічаєш. Хіба не бачиш, що я зайнятий?**»

Аліна знизує плечима. Чому старші брати вічно бурчать?

У школі Аліна приєднується до компанії своїх найкращих подруг.

— **Привіт, дівчата! Як справи? О, Анко, ти вкоротила чубчик?**

— **Ну, звісно, від нашої Аліни – гостре око нічого не сховаєш!**

До класу заходить учителька.

— **Діти, у нашому класі нова учениця. Її звати Софія. Вона не говорить місцевою мовою, тому я сподіваюсь, що ви приймете її якнайкраще.**

— **Софіє, біля Єви є вільне місце.**

Софія, не кажучи ні слова, зніяковіло сідає за парту.

Вона бліда і має дуже втомлений вигляд.

За весь день вона не каже ні слова.

І з часом їй стає усе важче зосередитись.

Коли лунає дзвінок, вона аж підстрибує, бо мало не задрімала.

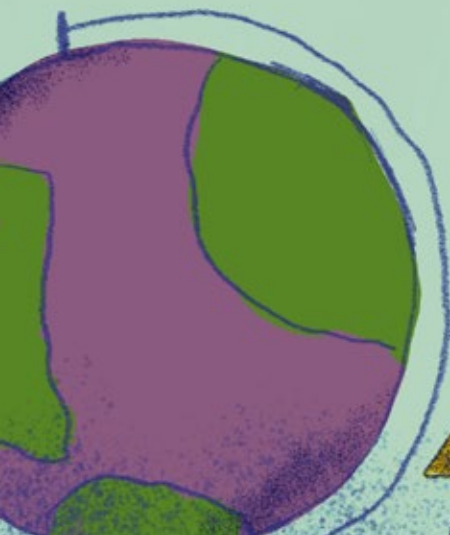
Софія збирає речі та швидко виходить із класу.

Аліна бачить, як вона стрімголов біжить до мами, яка чекає на неї біля воріт.

Софія кидається в її обійми, а мама гладить доньку по волоссю, ніби каже: **«Спокійно, спокійно».**

— **Мені було б соромно так бігти до мами у всіх на очах!** — каже один із учнів.

Аліна не відповідає. Вона думає, що, мабуть, так само бігла б після першого дня в новій школі, де вона нікого не знає.

Перші кілька днів діти спостерігають за Софією, але через тиждень втрачають до неї інтерес, бо вона майже весь час мовчить, а на перерві сидить у кутку. Вони звертають на неї увагу тільки раз — сміються, коли Софія засинає на уроці.

«Гей, Аліно – гостре око, ця Софія — твоя повна протилежність! У тебе очі завжди розплющені, а в неї заплющені! Софія – сонне око!»

Аліна на це лише знизує плечима.

Вона знає, що не можна робити висновки про людину за її зовнішністю. Якщо поспостерігати за кимось трохи довше, краще зрозумієш, чому він чи вона так поводиться.

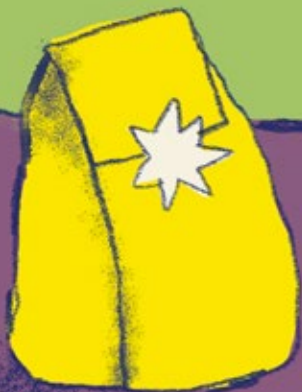
Аліні хочеться трохи ближче поспілкуватися з Софією, але їй потрібен час, щоб звикнути до нової школи.

Аліна чула, що Софія приїхала з України, де зараз іде війна.

Вона бачила жахливі кадри по телевізору.

Аліна не може призвичаїтися до думки, що за кілька сотень кілометрів звідси бомблять міста, схожі на її рідне місто.

Вона розуміє, що могла б там народитися... і що життя буває несправедливе.

Аліна дуже схвильована. Сьогодні відбувається щорічний міський ярмарок, який вона просто обожнює.

— **Тату, ми сьогодні підемо на ярмарок? Будь ласка, ну будь ласочка!!! Ти обіцяв!**

— **Попроси маму, я зайнятий. Ох, де ж ключі від автівки? Ніколи не можу їх знайти, коли запізнююсь!**

Аліна усміхається: **«Десь я їх бачила. Якщо я скажу тобі де, підемо ввечері на ярмарок?»**

— **Аліно, я не маю часу бавитися. Я дуже поспішаю! Де ключі?**

— **Ну все, значить, ти сказав «так» і ми йдемо на ярмарок... Ключі в твоєму рюкзаку. Я бачила, як ти поклав їх туди вчора ввечері, коли прийшов з роботи.**

— **Ох, дійсно! Я поклав їх туди, щоб точно не забути! ДЯКУЮ! Побачимось пізніше, я побіг!**

— **Так, тату, побачимось... і поїдемо разом на ярмарок!**

Аліна не тільки дуже спостережлива, а й вкрай наполеглива.

Схоже, на ярмарку зібралось все місто.

Аліна просто не знає з чого почати.

Вона розплющує очі ще ширше, ніби хоче охопити все довкола: миготливі вогники атракціонів, яскраві кольори яток з цукерками, усмішки дітей на каруселі, перелякані очі дорослих на американських гірках...

Вона показує на страшних персонажів на поїзді-привиді.

— **Мамо, глянь на відьму! Вона схожа на тітку Ольгу!**

— **М-м-м, так казати не дуже ввічливо, але я розумію, про що ти,**

— відповідає мама. Томек мало не давиться солодкою ватою.

— **Дивіться, там Софія з мамою!**

Аліна вирішує, що це гарна нагода познайомитися з нею ближче: на ярмарку у сто разів краще, ніж у школі.

— **Ходімо! Я вас познайомлю. Софія — моя нова однокласниця. Вона приїхала з України.**

Батьки Аліни презираються.

— **Звичайно, ходімо привітаємось,** — каже мама. — **Вони напевно нікого тут не знають.**

Софія спочатку дивується, коли бачить Аліну та її родину, але потім на її обличчі з'являється сором'язлива усмішка.

З усіх дітей у школі Аліна подобається їй найбільше, хоч вони й мало спілкуються. Вона єдина не кепкує з неї, коли Софія дримає на заняттях або не до кінця розуміє питання. Крім того, лише в Аліни також є прізвисько.

Батьки знайомляться з мамою Софії та починають розмову, проте Аліна не може розібрати жодного слова через галас довкола.

— *Ходімо на млинці?* — питає тато. — *Я запрошую!*

Здається, пропозиція всім припала до душі.

Дорогою Аліна помічає, що Софія дуже боїться натовпу. Вона постійно тримає маму за руку.

— *Млинці дуже смачні, от побачиш. А готує їх наш старий друг. Тому нам дістанеться більше шоколаду, ніж іншим покупцям!*

Справді, млинці просто неймовірні. І продавець таки не пошкодував шоколаду.

Раптом неподалік лунає вибух.

Софія підстрибує, а її млинець падає на землю.

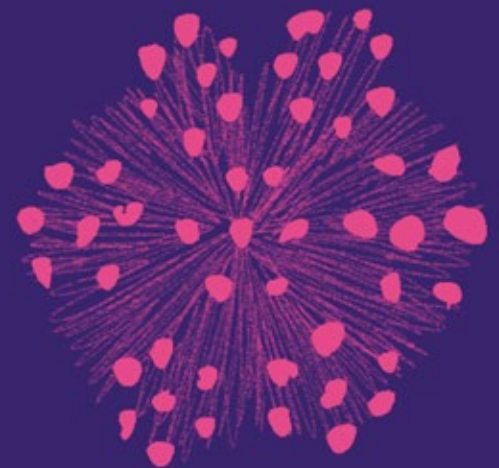
— **Феєрверк починається!** — вигукує Томек.

Так і є — стрімко злітають ракети, вибухають і яскраво освітлюють небо.

Аліна помічає, як Софія тремтить і тулиться до мами.

Її мама каже батькам Аліни: **«Дуже дякуємо за млинці. Ми вже давно так смачно не їли! Я дуже рада знайомству. Сподіваюсь, ми скоро знову побачимось, але зараз нам час додому. Вибачте. Уже пізно, і Софія втомилась».**

І не дочекавшись відповіді, Софія з мамою швидко йдуть геть.

Наступного дня Аліна помічає, що Софія не прийшла до школи.
Може, вона захворіла?

Аліні не виходить з голови вчорашній вечір.

Як Софія злякалася, коли почався феєрверк. Як ця дівчинка тремтіла
в маминих обіймах. Як швидко вони пішли геть тоді як усі решта
насладжувались яскравим видовищем.

І раптом вона все розуміє.

Ретельно все обдумавши, Аліна розуміє, що Софії потрібна її підтримка, та вирішує її навідати. Але як дізнатися, де вона живе? На жаль, є лише один спосіб. Аліна набирається духу і робить те, чого й уявити не могла б: сама йде до шкільної секретарки. Секретарка мала б їй допомогти, але вона така сувора. Ніхто ніколи не бачив, щоб вона усміхалась.

Аліна глибоко вдихає і стукає у двері її кабінету.

— Доброго дня. Я б хотіла дещо дізнатися.

Жінка дивиться на неї підозріло.

Аліна тим часом продовжує: **«Софія, моя нова однокласниця з України, сьогодні не прийшла до школи, і я б хотіла принести їй конспекти уроків. Але я не маю її адреси. Ви б могли мені підказати?»**

Зазвичай секретарка не дає такої інформації, проте Аліна прийшла з добрим наміром, та й про Софію справді треба подбати. Тому вона дає Аліні папірець з адресою. Жодної усмішки, звісно.

— Дуже вам дякую! До речі, бачу, на вашому ксероксі блимає червоний вогник. Напевно, час поміняти картридж.

Секретарка глипає на ксерокс і бурмоче «дякую».

Аліна підходить до великої сірої будівлі.

Біля дверей лише один дзвінок, на який вона і натискає.

Відчиняє якийсь чоловік.

— **Ви до кого?**

— **Я прийшла до своєї подружки Софії. Вона мешкає тут із мамою.**

— **Як прізвище?**

Аліна простягає йому папірець, де нашкрябано прізвище Софії.

Чоловік зв'язується зі списком на стіні.

— **Четвертий поверх. Кімната 412.**

У будинку нема ліфта, тому Аліна підіймається сходами.

Вона стукає у двері. Їй відчиняють.

— **О, привіт, Аліно! Оце несподіванка!** — трохи зніяковіло каже мама Софії.

— **Доброго дня! Я хотіла дізнатися, чи в Софії все добре.**

— **Софія погано спала минулої ночі. Зараз вона бавиться на майданчику за будинком. Можеш піти до неї, якщо хочеш.**

Аліна відразу помічає, яка маленька їхня кімната.

Тут лише два матраци, стіл і два стільці. У кутку полиця, холодильник, мікрохвильовка, плитка й вазон — єдина прикраса в цій кімнаті.

Ніби прочитавши її думки, мама Софії каже: **«Так, тут тіснувато.**

А раніше ми жили у великому будинку з чудовим садом».

Вона відвертається, проте Аліна встигає помітити, що їй на очі навертаються сльози.

— Привіт, Софіє. Як ти?

Софія сидить зовсім одна на старій гойдалці.

— Аліна? Що ти тут робиш?

— Хотіла побачитись. Ти так швидко пішла вчора.

— Ага. Деколи я буваю дивна, я знаю.

Аліна сідає на сусідню гойдалку.

— Ні, ти не дивна. Просто тобі довелося багато чого пережити.

Софія дивиться на неї.

— Мені дуже страшно.

— Тобі більше нема чого боятися. Тут ти в безпеці.

— Так, розумію. Але мій тато лишився там. Ми з мамою поїхали одного ранку, взяли тільки дві валізи. А тато з нами не поїхав. Сказав, що буде наглядати за будинком. Але я знаю — він лишився, щоб захищати наше місто, якщо на нього нападуть. Я чула, як вони з мамою говорили.

— Є якісь новини від нього?

— Так, він щодня нам телефонує. Але як тільки тато кладе слухавку, я знову починаю хвилюватись.

Аліна не знає, що на це сказати.

Їй вдається видушити з себе тільки одне слово: **«Розумію»**.

Софія зізнається Аліні, що вночі їй страшно заплющувати очі.
Вона боїться заснути, тому що їй сняться моторошні сни.
Вона чує жахливе виття сирен, що попереджають мешканців про
можливу атаку.
Вона бачить спалахи вибухів.
Вона уявляє пораненого тата.
Або ще гірше.
Тепер Аліна розуміє, чому Софія щодня має такий втомлений погляд.

Удома Аліна цілий час думає про те, що їй розповіла Софія. Вона дуже засмучена й не може тримати це в собі, тому розказує все мамі. Вони удвох сідають за комп'ютер і вводять такий запит:

«Як допомогти дитині, яка постраждала від війни?»

І тоді Аліна усвідомлює, що війна в Україні — це лиш один із багатьох конфліктів, від яких страждають люди по всьому світу, і серед них чимало дітей. Вона дізнається, що люди, які стали свідками війни, часто відчують так званий посттравматичний стрес. Цей стан спричинений травматичними подіями, коли людина чула вибухи і стрілянину чи бачила поранених людей. Крім того, стрес сильнішає через постійні сирени, сидіння у бомбосховищі й потік жахливих новин.

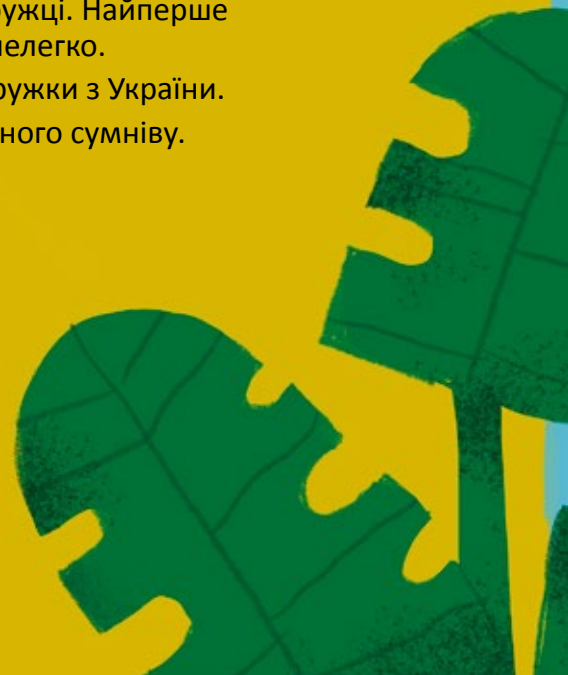
Не дивно, що люди й насамперед діти відчують тривогу, бояться і бачать жахи уві сні. Вони також намагаються уникати будь-яких згадок про пережите. Їм дуже боляче думати про те, що сталося в їхньому житті.

Тепер Аліна знає: щоб підтримати людину, яка зіткнулася з подіями війни, треба створити для неї відчуття безпеки. Треба бути готовою вислухати, але при цьому не змушувати говорити. Аліна також дізнається, що діти здатні швидко відновитись: їм тільки потрібно, щоб хтось підтримав їх і вислухав.

Тепер вона знає, як допомогти своїй українській подружці. Найперше вона спробує пояснити однокласникам, що їй зараз нелегко.

Це найменше, що Аліна може зробити для своєї подружки з України.

Адже Софія — її подружка. У цьому Аліна не має жодного сумніву.

Можливо, хтось із твоїх знайомих теж покинув свою домівку через війну.

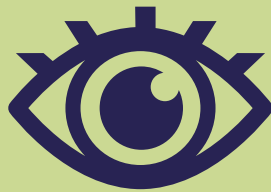
Хай око твоє буде гостре — вони потребують твоєї уваги та підтримки.

Не засуджуй їхню поведінку, а спробуй зрозуміти, бо ти не знаєш, що твоїм знайомим довелося пережити.

Вислухай їх і заохочуй інших послухати їхню історію.

Не стій осторонь, якщо хтось із твого класу ображатиме чи цькуватиме твоїх знайомих.

Пам'ятай: деколи навіть один добрий вчинок може змінити чиєсь життя.

**Я ТРИМАТИМУ
ОЧІ
РОЗПЛЮЩЕНИМИ**

The European Commission is not liable for any consequence stemming from the reuse of this publication.

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023

© European Union, 2023

The reuse policy of European Commission documents is regulated by Decision 2011/833/EU (OJ L 330, 14.12.2011, p. 39).

For any use or reproduction of photos or other material that is not under the copyright of the European Union, permission must be sought directly from the copyright holders.

Print	ISBN 978-92-68-06088-9	doi: 10.2838/202	DS-05-23-277-UK-C
PDF	ISBN 978-92-68-06081-0	doi: 10.2838/286	DS-05-23-277-UK-N

Тримаючи очі широко розплющеними, ти можеш змінити життя на краще... і знайти нових друзів. Про це нам розповість захоплива історія Аліни та Софії.

Автор: Філіпп Тіто

Ілюстрації: Анна Сарвіра

Переклад: Бюро перекладів «Луїза»/Олександр Лебеденко

Publications Office
of the European Union

ISBN 978-92-68-06088-9